

Fimlab/Vastine:

Analyysitoiminnan palauttaminen Pohjanmaan terveyskeskusten laboratorioissa

Laboratoriotoiminta on tärkeä osa kaikkea lääketieteellistä toimintaa. Yli 60 prosenttia hoitopäätöksistä perustuu laboratoriotutkimuksiin ja niistä saatuihin vastauksiin. Laboratoriotoimintaa on perinteisesti harjoitettu pienissäkin yksiköissä. Nykyaikainen ja lääketieteellisesti riittävän laadukas laboratoriotoiminta edellyttää näytteiden tutkimisen keskittämistä isompiin tutkimuksiin eli diagnostiikkaan yksiköihin.

95 prosenttia laboratorioskänneistä toteutuu todellisuudessa eri aikaan kuin käynti vastaanotolla – tyypillisesti joko ennen vastaanottoa tai sen jälkeen. Tästä syystä vastausten valmistumista ehditään hyvin odottaa keskuslaboratoriosta. Kiireellinen ja päivystyksellinen laboratoriotoiminta on keskitetty päivystäviin terveydenhuollon yksiköihin, joissa on myös mahdollista hoitaa potilaiden akuutteja ja vakavia sairauksia niin leikkaus- kuin tehohoidolla. Perusterveydenhuollon kiirevastaanotolla tapahtuvaa kiireellistä laboratoriotoimintaa tuotetaan yleisesti nykyaikaisilla ja luotettavilla vierianalytiikkalaitteilla, joiden avulla kiirevastaanoton hoitopäätökset voidaan tehdä turvallisesti ja laadukkaasti. Potilaan hoitopäätökset pystytään tekemään yhden-luokun-periaatteella välittömästi vastaanoton yhteydessä. Hoidonpöytäkirjan mukaisesti kiireellinen ja päivystyksellinen toiminta on keskitetty terveydenhuollon päivystysyksiköihin. ÖVPH:n alueella näitä palveluita tuottavat Pietarsaaren ja Vaasan sairaalan yksiköt.

Moderni laboratoriopalvelu hoitaa näytteenoton tehokkaasti paikallisesti. Tehokas näytepaketointi vähentää tarvittavaa putki- ja näytemäärää. Optimaalisilla kuljetusratkaisuilla vasteajat saadaan säädettyä kliinistä tarvetta vastaavaksi. Moderni laboratoriotuotanto toimii tehokkaimmin ja edullisimmin keskitettynä suurempiin keskuslaboratorioihin, joissa pystytään analysoimaan yhdestä näytteestä paljon tutkimuksia samalla kertaa isoilla automaatiolaitteilla. Automaatiolaitteet tarkkailevat näytteiden ja menetelmien laatua sekä takaavat yhtenevän ja vakaan tulostason. Mittaustarkkuus on huippuluokkaa. Automaatiolaitteet ovat nopeita ja yksikkökustannukset huomattavasti pienempiä kuin runsaasti manuaalista ylläpitoa vaativissa pienissä laitteissa, joita terveyskeskuslaboratorioissa on aiemmin perinteisesti käytetty. Keskuslaboratoriossa tehtävä analytiikka vähentää huomattavasti erilaisia manuaalisia vaiheita näytteiden käsittelyssä ja säästää työvoimaa.

Pienissä yksiköissä tehtävä analytiikka ei tuota lisäarvoa.

- Pienissä yksiköissä analytiikan laatu on epävakaampi ja tulostaso voi olla eri kuin keskuslaboratoriossa, mikä vaikeuttaa hoitopäätöksiä.
- Pienissä yksiköissä on runsaasti manuaalisia työvaiheita.
- Pienten yksiköiden tietoliikenneverkot ja IT-yhteydet vaativat enemmän ylläpitoa ja se on suhteessa paljon kalliimpaa kuin keskuslaboratoriossa.
- Pienissä yksiköissä laitteiden huoltokustannukset kasvavat korkeiksi.
- Myös paikallisen analytiikan ylläpito vaatii kemistiresurssia ja laaduntarkkailunäytteitä, mikä lisää merkittävästi tuotantokustannuksia.
- Laboratoriolaitteet vaativat isoa tilaa ja erityisvaatimuksia talotekniikalle.
- Pienissä yksiköissä ja niiden tuotannossa ei reagensseja ole mahdollista käyttää optimaalisesti. Tästä tulee hukkaa, mikä puolestaan lisää kustannuksia.
- Pienissä yksiköissä paikallisesti ei pystytä tekemään kaikkea analytiikkaa, vaan tarvitaan lisänäytteitä, lisäputkia, ylimääräistä näytekäsittelyä ja pienten volyymien kuljetuksia keskuslaboratorioon.